Cúrsaí Oibre: Léamhthuiscint (Gairmeacha)

TEG B1: Aonad 4

A: FEASACHT TEANGA

Inscne an ainmfhocail

1. Féach ar dheirí na bhfocal (*the endings of the words)* a bhí sa chuardach focal, arís. Tá roinnt deirí atá an-choitianta. Déan liosta gearr anseo de na hainmfhocail a bhfuil na deirí céanna acu, nó deirí atá cosúil lena chéile.

Déan plé ar na ceisteanna seo leis an duine atá in aice leat:

2. An bhfuil a fhios agat cad a léiríonn deirí na bhfocal faoin inscne?
3. An bhfuil sé tábhachtach inscne na bhfocal a bheith ar eolas agat le dul chun cinn a dhéanamh sa teanga?

Cúpla pointe úsáideach faoin inscne!

- Is iondúil go gcloíonn na hainmfhocail le hinscne an té atá i gceist: an fear, an bhean, an t-uncail, an aintín **(Eisceacht: an cailín)**
- Bíonn an té a dhéanann na gairmeacha beatha firinscneach (den chuid is mó): an garda, an siúinéir, an múinteoir, an t-ailtire.
- Bíonn tíortha, teangacha agus aibhneacha baininscneach den chuid is mó: An Ghaeilge, An Fhrainc, An tSionainn (**Eisceachtaí: Sasana, Ceanada, Meicsiceo, Meiriceá, Béarla)**.

Firinscneach	Baininscneach
an t-aisteoir	an aintín
an t-athair	an iris
an múinteoir	an mháthair
an siúinéir	an tsráid
an deartháir	an deirfiúr

Caith súil ar na patrúin thuas agus ansin cuir an t-alt roimh na focail atá sa liosta thíos. Nuair a bheidh an méid sin déanta agat, déan comparáid idir do fhreagraí agus freagraí an duine atá le do thaobh.

© Lárionad na Gaeilge, Ollscoil Mhá Nuad

4.

a)	ailtire	**an t-**ailtire	n)	iriseoir	
b)	búistéir		o)	láithreoir	
c)	cócaire		p)	leabharlannaí	
d)	comhairleoir		q)	léachtóir	
e)	dearthóir		r)	leictreoir	
f)	fear		s)	máinlia	
g)	fiaclóir		t)	pluiméir	
h)	glantóir		u)	polaiteoir	
i)	gruagaire		v)	tiománaí	
j)	innealtóir		w)	tógálaí	
k)	iníon		x)	bean	
l)	mac		y)	uncail	
m)	seanathair		z)	seanmháthair	

B: LÉAMHTHUISCINT

Léigh na píosaí seo os ard in éineacht leis an duine atá in aice leat. Fad is a bheidh sibh ag léamh, cuirigí line faoi na focail agus faoi na frásaí nua nach bhfaca sibh cheana.

Riarthóir sealadach

Agus mé ag obair mar riarthóir **sealadach**, an chéad rud a dhéanaim nuair a théim go dtí jab nua ná fáil amach cén fáth a bhfuil an duine a bhíonn sa phost de ghnáth **as láthair**. Ar an dóigh sin, thig leat fáil amach an bhfuil an jab go maith nó nach bhfuil.

Mar shampla, má tá an duine **ar shaoire mháithreachais** nó **saoire bhliantúil,** seans maith go mbeidh tú sásta go leor. Ach má d'imigh an duine go tobann an lá roimhe sin, agus é nó í ag screadach nó ag caoineadh, agus má tá an deasc lán píosaí beaga craptha páipéir, seans maith go mbeidh fadhbanna móra **romhat.**

Sa chéad jab sealadach a fuair mé i mBéal Feirste, d'oibrigh mé mar fháilteoir in oifig phoiblí san **earnáil phríobháideach**. Fuair mé amach go gasta go raibh an fáilteoir a bhíodh ann de ghnáth ar shaoire tinnis mar go raibh strus mór uirthi. Nuair a chuala mé sin, thit mo chroí isteach i mo bhróga. Gan amhras, bheadh fadhbanna ann.

Múinteoir meánscoile

Is múinteoir mé i meánscoil i mBaile Átha Cliath. Táim ag obair **sa scoil chéanna** anois le trí bliana ach roimhe sin bhí mé ag dul thart ar feadh cúig bliana nó mar sin ag obair mar **ionadaí** i scoileanna éagsúla. Is iad corpoideachas agus stair na hábhair tá agam. Táim an-sásta sa scoil ina bhfuilim **faoi láthair**. Is scoil mheasctha í agus is daoine deasa iad na daltaí agus mo chuid comhghleacaithe, **ar an iomlán.**

Ceapann daoine gur post an-éasca é post an mhúinteora ach **deirim leat nach ea!** Tosaíonn mo lá oibre ag 8.30am agus bíonn ranganna agam an lá ar fad go dtí 3 san iarnóin. Is minic a bhíonn orm foirne spóirt a thraenáil ag am lóin chomh maith! Toisc go mbím ag múineadh an t-am ar fad, ní bhíonn soicind agam i rith an lae chun scrúduithe a réiteach, obair a bhaile a cheartú, turais agus imeachtaí a eagrú, ná rudaí a phlé le mo chomhghleacaithe agus mar sin de. Déanaim na rudaí sin ar fad sa bhaile um thráthnóna.

Chomh maith leis sin, bíonn an-bhrú ar mhúinteoirí anois, ó dhaltaí agus ó thuismitheoirí, gráid arda a bhaint amach i scrúdú na hArdteiste agus **mothaím an brú** sin gach bliain! Bíonn **faoiseamh** ag baint leis an samhradh gan dabht! Sin ráite, **le hairgead breise a shaothrú**, oibrím mar cheartaitheoir ar na scrúduithe stáit i rith an tsamhraidh. Tógaim an chuid eile den samhradh saor gach bliain agus ligim mo scíth. **Caithfidh mé an fuinneamh a bheith agam** le bheith réidh do mhí Mheán Fómhair arís!

An dtuigeann tú na focail agus na frásaí a bhfuil cló trom orthu? Mura bhfuil tú cinnte, téigh go dtí www.focloir.ie

Cén post is mó a thaitneodh leat féin agus cén fáth?

C: MACHNAMH

Seicliosta agus Ceisteanna go fóill

San aonad seo, d'fhoghlaim mé:		😊	😐	☹️
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

Ceist(eanna) atá agam go fóill:

FREAGRAÍ

A: FEASACHT TEANGA

4.

a)	ailtire	an t-ailtire	n)	iriseoir	**an t-iriseoir**
b)	búistéir	**an búistéir**	o)	láithreoir	**an láithreoir**
c)	cócaire	**an cócaire**	p)	leabharlannaí	**an leabharlannaí**
d)	comhairleoir	**an comhairleoir**	q)	léachtóir	**an léachtóir**
e)	dearthóir	**an dearthóir**	r)	leictreoir	**an leictreoir**
f)	fear	**an fear**	s)	máinlia	**an máinlia**
g)	fiaclóir	**an fiaclóir**	t)	pluiméir	**an pluiméir**
h)	glantóir	**an glantóir**	u)	polaiteoir	**an polaiteoir**
i)	gruagaire	**an gruagaire**	v)	tiománaí	**an tiománaí**
j)	innealtóir	**an t-innealtóir**	w)	tógálaí	**an tógálaí**
k)	iníon	**an iníon**	x)	bean	**an bhean**
l)	mac	**an mac**	y)	uncail	**an t-uncail**
m)	seanathair	**an seanathair**	z)	seanmháthair	**an tseanmháthair**